

SUMMARY

Cemeteries of the Lower Nemunas, Seacoast and Central Lithuania
in the 1st half of the 1st Millennium

Valdemaras ŠIMĖNAS

Reconstruction of the ethnic history of Baltic tribes poses a number of problems to archaeologists. Researchers cannot yet explain many phenomena. In the beginning of the 1st millennium cultures of flat burial grounds with inhumated graves emerged in the lower Nemunas and Central Lithuania. The reasons of emergence of these archaeological cultures remain unexplained in literature. In the 14th-15th centuries the cultural situation was once again subjected to a change. Quite a lot of cemeteries were abandoned and replaced by new ones. The objective of this article is to draw investigators' attention to these problems and suggest variants for solution thereof.

Much has been written about cemeteries of the Lithuanian seacoast and Central Lithuania. Our knowledge about cemeteries of the lower Nemunas is less considerable. Systematic investigations of the Old Iron Age monuments of the seacoast started in the end of the 19th century. At present, approx. 35 cemeteries dating to the 1st-5th centuries are known. Twenty of these have been investigated. Investigation material was summarized in several articles written by A. Tautavičius and M. Michelbertas.

It is an unanimous assertion of all the researchers that Old Iron Age cemeteries with stone wreaths, located at the Lithuanian seacoast, originate from the Early Iron Age Barrow Culture of western Balts. Many investigators associate the said culture with the legacy of Curonian ethnos, whereas A. Tautavičius attributes it to Lamata, R. Jablonskytė-Rimantienė - to skalviai, M. Michelbertas - to pro-samogitians.

The fate of cemeteries with stone wreaths at the Lithuanian seacoast is obscure. Literature asserts it to have vanished at the close of the 6th or beginning of the 7th century. However, no burials are found in the southern area of the said culture since the middle of the 5th century. We should obviously apply a differentiated attitude toward the extinction of this culture. M. Michelbertas observes that only a few monuments of the C3-D period have remained in the southern part. He makes an assumption that people abandoned some of the former settlements and moved to other places (Michelbertas M., 1989. P.17).

Absolutely analogous processes have been observed by archaeologists in the lower reaches of the Nemunas and Central Lithuania. Flat burial grounds appear here in the 1st century as well, but they have no stone wreaths. Their appearance, however, poses some problems, as no monuments of an earlier period are known in this territory. Emergence of these cultures can be most known in this territory. Changes of burial rites in the Lithuanian seacoast in the 1st century and appearance of cemeteries along the Nemunas are most probably consequences of the same process which can be explained by world history. At the same time Goths came to the lower Vistula. Thus, changes in the Lithuanian seacoast and the banks of the Nemunas can be attributed to the influence of the Goths. Some of western Balts, apparently pushed by Goths, must have migrated northwest to territories scarcely inhabited before. This can also serve as an explanation to the emergence of borrows in Northern Lithuania and Samogitia.

Situation in the lower Nemunas and Central Lithuania of the middle of the 5th century was slightly different. Central Lithuania experienced the influence of Eastern Lithuania as early as the end of the 4th century whereas the lower Nemunas became rather deserted at the beginning of the 5th century. At the close of the 5th century a new prosperous culture emerged in the lower Nemunas. It is associated with newcomers from Prussia, who most probably had kinship relations to the inhabitants of Central Europe, the middle Danube, Oland and Gottland islands. Withdrawal of cemeteries with stone wreaths of the Lithuanian seacoast to the north and changes of material culture in Central Lithuania can be associated with the culture of newcomers in the lower Nemunas at the end of the 5th century. Some of the cemeteries in Central Lithuania (especially closer to the Nemunas) vanished, and another part of mixed cemeteries spread in a much wider territory, particularly the Nevėžis basin.

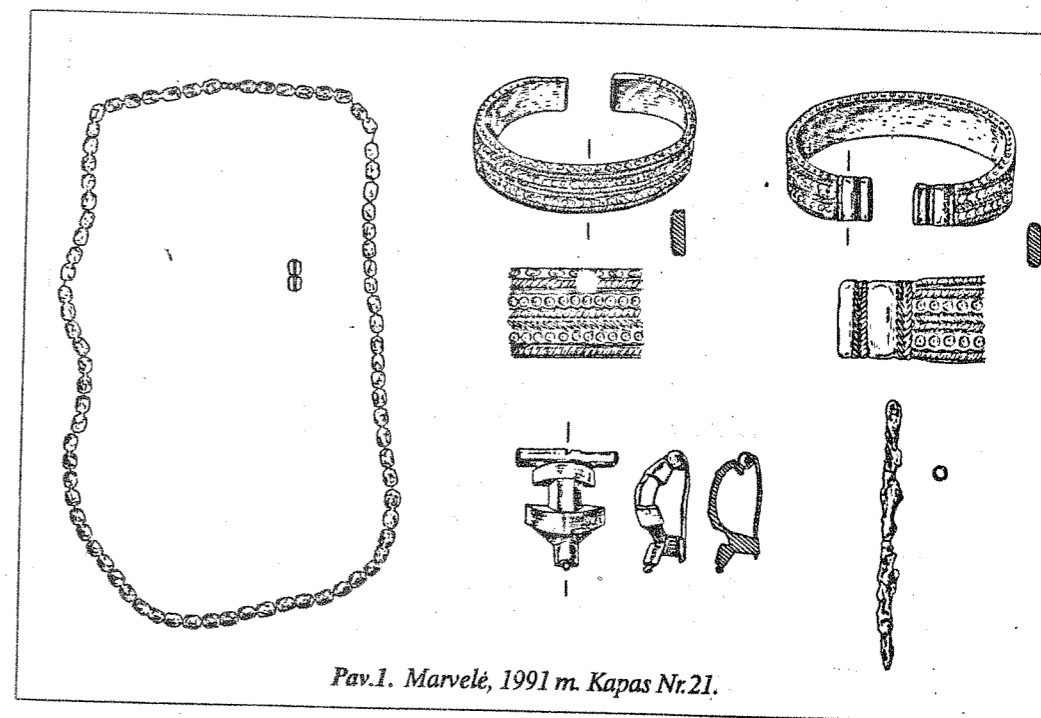
The article arrives at the conclusion that the old treatment of ethnogenesis of the Baltic tribes as a continuous evolution of local tribes should be altered. Balts could not escape developments, common to Eastern Europe, neither in the beginning nor in the middle of 1st millennium, which is reflected in archaeological data.

Laidojimo papročiai Marvelės kapinyne

Audrius ASTRAUSKAS

Pirmaisiais mūsų eros amžiais Vidurio Lietuvoje susiformavo savita plokštinių kapinynų sritis. Bene daugiausiai duomenų senojo geležies amžiaus kapus palikusių genčių dvasinei bei materialinei kultūrai pažinti davė daugiau nei prieš pusšimtį metų tyrinėti Eigulių, Sargėnų ir Veršvų kapinynai. Viduriniojo geležies amžiaus pradžios kapų daugiausiai aptikta Plinkaigalio kapinyne. Prieš trejus metus aptiktas ir pradėtas tyrinėti ketvirtasis, Kauno miesto teritorijoje esantis, didelis kapinynas. Jo tyrinėjimų duomenys papildo mūsų žinias apie krašto praeitį.

Marvelės kapinynas pradėtas tyrinėti 1991 metais. Per trejus metus ištirtas didesnis nei 11600 kvadratinį metrų plotas, surasti 385 griautiniai, 231 degintinis žmonių kapas bei 125 žirgų kapai. Kapinyno teritorijoje rasta pavienių titnaginių dirbinių, keramikos brūkšniuotu paviršiumi fragmentų, rodančių, jog šioje vietovėje žmonių gyventa ir prieš mūsų erą. Tačiau kaip ir daugumoje kitų Vidurio Lietuvos plokštinių kapinynų kultūrą sudarančių paminklų, taip ir Marvelėje patys ankstyviausi kapai datuojami tik II m.e.a. pabaiga ar II - III m.e.a. riba. Tokia data nustatyta pagal kapuose Nr.21 ir Nr.22 greta kitų įkapių aptiktas Almgreno V grupės 96 tipo seges (pav. 1). Daugiausiai šio tipo papuošalų randa ma Vielbarko ir Lubošicų bei Pševorsko kultūrų paplitimo teritorijose. Lietuvoje, be Marvelės, jos dar rastos Veršvų (K 39) bei antrajame Rūdaičių (K 3) kapinyuose. G.Domanskio duomenimis, šios segės būdingos B2 periodui (Domanski G., 1982, p.228). R.Volangievičius jas skiria B2/C1 periodui (Wolągiewicz R. 1987, p.202). M.Michelbertas Veršvuose bei Rūdaičiuose rastąsias seges datuoja C1a periodo antrąja puse - pabaiga (Michelbertas M., 1986, p.116).

Pav.1. Marvelė, 1991 m. Kapas Nr.21.

Šiuo metu turimi duomenys leidžia teigti, kad kapinyno teritorijoje be didesnių pertrūkių mirusieji laidoti bent jau iki XIII - XIV amžių. Taigi, nors kapinyno tyrimai dar nebaigti, jau dabar galime pasekti kultūros raidą tūkstantmečio eigoje, palyginti mus dominančius duomenis su kitų tyrinėtojų išskirtais ir mokslinėje literatūroje aptartais Vidurio Lietuvos kapinynų būdingais bruožais.

I. Kaip vienas būdingiausių kultūros bruožų dažniausiai nurodomas paprotys mirusius vyrus ir moteris kapavietėse orientuoti priešingomis kryptimis. Pavyzdžiui, M. Alseikaitė-Gimbutienė rašė, jog Sargėnų, Veršvų kapinyuose moteris laidotos galvomis į rytus, o vyrai - galvomis į vakarus; gi vėlesniuose kapinyuose šis paprotys nepastebėtas (*Alseikaitė-Gimbutienė M., 1943, p.12*). Su šia prieš pusę amžiaus padaryta išvada sutinka ir kiti tyrinėtojai. Bene daugiausiai dėmesio erdvinei mirusiųjų orientacijai skyrė E. Jovaiša. Apibendrinęs 850 Vidurio Lietuvos kapinyuose ištirtų griautinių kapų duomenis jis nustatė, kad labiausiai laikytasi orientavimo poliariškumo I ir II m.e. amžiais, vėliau ši tradicija palaipsniui silpo. Šį procesą iliustruoja Sargėnų ir Veršvų kapinynų medžiagos palyginimas. Sargėnuose dauguma vyrų orientuoti tarp 240° ir 310°, dauguma moterų - tarp 70° ir 140°; Veršvuose šie intervalai platesni: vyrų - 210-320°, moterų - 30-150° (*Jovaiša E., 1989, p.95*). Taigi, nors palaipsniui ir silpnėdami, vis dėlto papročiai mirusius vyrus kapavietėje orientuoti galva į vakarus, o moteris - galva į rytus gyvavo bent jau iki viduriniojo geležies amžiaus pradžios.

Kaip minėta, Marvelės kapinyne atidengti 385 griautiniai kapai. Pavyko nustatyti didžiosios palaikų dalies orientavimo kryptį. Taigi galime palyginti minėto papročio gyvybingumą šį kapinyną palikusioje bendruomenėje. Apibendrinus 308 kapų duomenis paaiškėjo, kad į Rytų pusrutulį orientuoti 140 mirusiųjų kūnai (45,45%), į Vakaru pusrutulį - 168 kūnai (54,55%). E. Jovaišos duomenimis, kituose Vidurio Lietuvos kapinyuose iš 683 kapaviečių 326 mirusieji buvo orientuoti į rytus, o 357 - į vakarus (*Jovaiša E., 1989, p.96*). Procentinė išraiška - 47,73% ir 52,27%. Kaip matyti, procentinis pasiskirstymo skirtumas nereikšmingas. Palyginome ir šiaurės (335-25°) - pietų (160-205°) kryptimis orientuotų kapaviečių pasiskirstymą. Marvelėje šiomis kryptimis orientuota 6,17% kapaviečių, kituose paminkluose - 10,83% (*Jovaiša E., 1989, p.96*).

Norint nustatyti, ar šie bei kiti laidojimo papročiai amžiams bėgant kito, ar liko pastovūs, būtina turimus duomenis suskaidyti į keletą chronologinių grupių. Tačiau prieš tai tenka iš bendrojo masyvo atskirti tas kapavietes, kurios dėl vienu ar kitu priežasčių (nebuvo įkapių, kaulai visiškai suvykę, kapavietės suardytos) mus dominančiu aspektu būtų nepakankamai informatyvios, t.y., nepavyktų nustatyti mirusiojo lyties, kūno orientavimo krypties ar palaidojimo datos. Šiuo metu visapusiškus duomenis turime tik apie 172 vyrų ir moterų kapus, o tai sudaro 44,67% atidengtų griautinių kapų. Juos suskirstėme į tris chronologines grupes. Ankstyvajam, C laikotarpiui (200-350 m.) skirtini 47 vyrų ir 39 moterų kapai. Viduriniajam, D laikotarpiui (350-450 m.) priskiriame 11 vyrų ir 10 moterų kapų. Vėlyvajam, E laikotarpiui (450-600 m.) skiriame 35 vyrų ir 30 moterų kapų. Čia būtina pažymėti, kad šios trys chronologinės grupės apima ne visas kapinyno teritorijoje aptiktas kapavietes, bet tik tas, kuriose buvo rasti griautiniai žmonių kapai. Be to, viduriniojo ir vėlyvojo laikotarpių ribos ir raidiniai pavadinimai turės keistis, nes iki šiol nėra išspręstos kai kurios su chronologija susijusios problemos (*Таутавичюс А., 1985, p.143-145*).

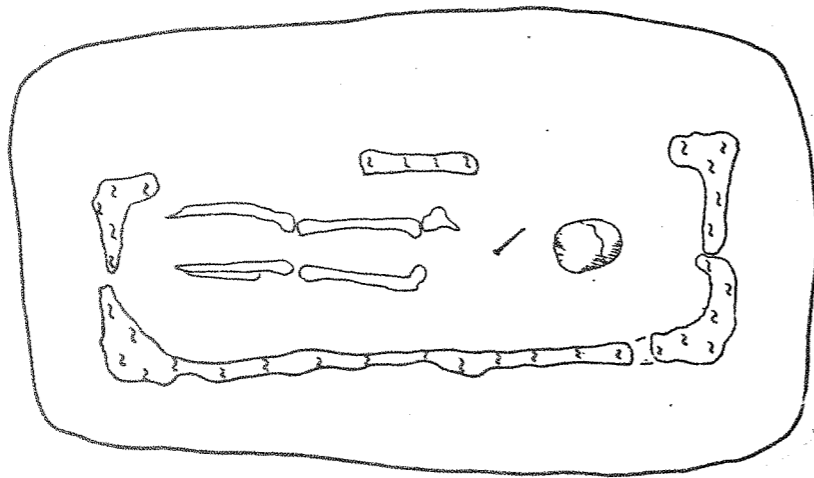
Pažvelkime, kaip kinta poliariško mirusiųjų kūnų orientavimo paprotys. Ankstyvajame laikotarpyje 85,11% vyrų buvo orientuota "vyriškąja" kryptimi, t.y., galvomis į V-ŠV (260-330°). Gana daug mirusiųjų orientuota ir siauresnio intervalo ribose (270-290°) - 65,96%. Šiame laikotarpyje 76,92% moterų laidota galvomis į R-PR (84-134°), iš jų siauresnio intervalo (90-120°) ribose orientuota 64,10%. Viduriniajame laikotarpyje pokyčiai dar nežymūs - 63,63% vyrų orientuota plačiojo, iš jų - 27,27% siaurojo intervalo ribose. Moterų orientacija atitinkamai 90% ir 60%. Vėlyvajame laikotarpyje vyrų ir moterų kapų, orientuotų tai lyčiai būdingomis kryptimis, santykinai sumažėja. Plačiuosiuose intervaluose jų telieka po 60%, o siauruosiuose: vyrų - 22,86%, moterų - 43,33%. Paminėtinos dar kelios apie permainingas bylojančios tendencijos.

Vyru kapai: 1) santykinai silpnėjant papročiu mirusiuosius guldyti galvomis į Vakarus, daugėja ŠV kryptimi (290-330°) orientuotų kapų (34,28%); 2) vėlyvajame laikotarpyje net 28,57% vyrų kapavietėse orientuoti į P-PV (160-254°). Tai visiškai nebūdinga ankstesniems kapams.

Moterų kapai: 1) laidojant mirusias moteris pirmiesiems m.e. amžiams būdingų kūno orientavimo kryptių laikytasi ilgiau; 2) vėlyvajame laikotarpyje gana didelėje kapaviečių dalyje (23,33%) moterų kūnai orientuoti ankstesniems laikotarpiams nebūdinga ŠR kryptimi (18-68°).

II. Vienas būdingiausių Vidurio Lietuvos kapinynų bruožų - akmenų konstrukcijos kapavietėse. Dažniausiai tai šalia palaikų randami pavieniai akmenys ar nedidės jų grupės. Lig šiol nesutariama dėl šių akmenų paskirties. Manoma, kad jie galėjo paremti skobtinio karsto dugną (*LAA, 1977, p.12; Michelbertas M., 1986, p.49 ir kt.*), žymėti kapo ribas arba imituoti sudėtingesnes akmenų konstrukcijas (*Michelbertas M., 1986, p.49; Jovaiša E., 1989, p.94*). Tyrinėtojai pastebėjo, kad absoliuti dauguma kapų su akmenimis datuojami pirmąja senojo geležies amžiaus puse, ir tik nedidelę kapų dalį (13,2%) galima priskirti šio laikotarpio pabaigai (*Michelbertas M., 1986, p.49; Jovaiša E., 1989, p.100; Kazakevičius V., 1993, p.16*). Tiesa, Plinkaigalio kapinyno medžiaga rodo, kad šis paprotys vėl atgimė viduriniojo geležies amžiaus pradžioje (*Kazakevičius V., 1993, p.16*). Akmenys Marvelės kapinyne rasti greta 39,48% griautinių kapų. Tai nėra labai didelis procentas. M. Michelberto duomenimis, Vidurio Lietuvoje akmenys aptikti 45% visų tyrinėtų tos srities kapaviečių (*Michelbertas M., 1986, p.49*). Kaip jau minėta, šio papročio populiarumas bėgant amžiams kito. Tai pastebima ir tyrinėjant Marvelės kapinyną. Akmenų aptikta 50,80% ankstyvajam laikotarpiui skirtinų kapaviečių, 3,22% - viduriniajam ir 14,44% - vėlyvajam. Kaip matyti iš pateiktų skaičių, ir Marvelėje paprotys dėti į kapavietes akmenis į senojo geležies amžiaus pabaigą silpnėjo, o viduriniojo geležies amžiaus pradžioje vėl atgimė.

III. Kaip jau minėta, dalis tyrinėtojų mano, kad akmenų konstrukcijos buvo skirtos skobtiniam karstui paremti. Pačių karstų pėdsakų ar net geriau išlikusių dalių aptikta Sargėnų (20 kapų), Veršvų (2 kapai), Seredžiaus (16 kapų), Upytės (2 kapai) (*Michelbertas M., 1986, p.48*) bei Plinkaigalio (83 kapai) (*Kazakevičius V., 1993, p.17*) kapinyuose. Turimi duomenys leidžia teigti, kad Vidurio Lietuvoje senojo geležies amžiaus antroje pusėje skobtinius karstus palaipsniui išstūmė lentiniai. Tai puikiausiai iliustruoja viduriniojo geležies

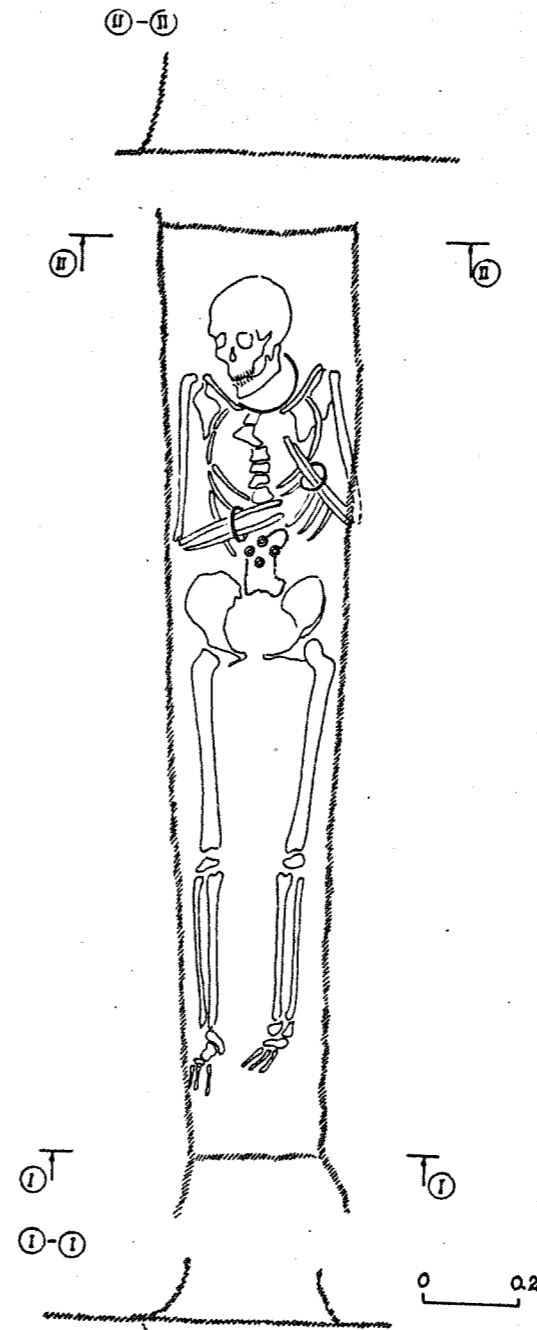
Pav. 2. Kapas Nr.30 su molinių juostelių aptvaru.

amžiaus pradžios Plinkaigalio kapinynas, kuriame užfiksuotos tik lentinių karstų žymės (Kazakevičius V, 1993, p.17). Marvelės kapinyne taip pat pastebėti tik lentinių karstų pėdsakai. Jie fiksuoti 34 kapavietėse, kurių dauguma datuojama V - VI a., tačiau dalis kapų su tokių karstų žymėmis priklauso ir III - IV a. Suaugusiems mirusiesiems daryti 170-225 cm. ilgio ir iki 60 cm. pločio karstai. Dažniausiai - trapecijos formos. Karstų žymių pjūviai rodo, kad apatinioji karsto dalis dažniausiai būdavusi platesnė už viršutiniją (pav. 2). Vis dėlto būtina pastebėti, kad tokią fiksuojamą karsto formą galėjo nulemti ne pirminė karsto forma, o tai, kad pūdamos ir žemės slėgiamos lentos išlinko.

Dalyje kapaviečių (K 91, 124, 310, 333 ir kt.) užfiksuotos neštuvų formos karstų žymės. Pavyzdžiui, kapavietėje Nr.124 fiksuoto karsto pagrindo ilgis - 193 cm, plotis - 37-41 cm., o ilgosios kraštinės ilgis - ne mažiau kaip 201 cm.

IV. Su vidine kapaviečių įranga susijusi dar viena, kituose Lietuvos teritorijoje esančiuose ir tyrinėtuose paminkluose iki pastarųjų metų nepastebėta detalė - tai molio panaudojimas. Molis kapų įrangoje naudotas tik senąja - ne geležies amžiuje. Jo aptikta 39 kapavietėse. Išskirtini du molio panaudojimo variantai. Pirmasis - 2-8 cm. pločio ir 2-4 cm. aukščio molinės sienelės (arba jų fragmentai), sudarančios stačiakampio formos užtvartas, juosiančias griaučius. Antrasis - 3 x 4-10 x 15 cm. skersmens molio gumulai mirusiųjų galvūgalyje arba kojūgalyje. Pirmąjį variantą bene geriausiai iliustruoja kapavietėje Nr.30 aptikta konstrukcija. Čia 5-6 metų vaiko, papuošto žalvariniu antros grupės smeigtuku cilindrine galvute, palaikus supo 6-8 cm. pločio ir 2-4 cm. aukščio aptvaras iš molinių juostelių. Ilgųjų kraštinių ilgis - 108-111 cm., trumpųjų - 25 cm. galvūgalyje ir 30 cm. kojūgalyje (pav.3). Antrąjį molio panaudojimo variantą iliustruosime kapavietės Nr.12 pavyzdžiu. Čia kapo duobės, kurioje gulėjo 35-40 metų moters palaikai, dugno kampuose aptikti keturi 10-15 cm. skersmens žalsvo molio gumulai.

Laidosenos pažinimui bene daugiausiai informacijos teikia tos kapavietės, kuriose aptikta akmenų, karsto žymių ir molio konstrukcijų. Vienas iš nedaugelio tokių atvejų - tai jau minėta kapavietė Nr.124, kurioje aptikti 30-50 metų amžiaus vyro palaikai. Kapo duobės dugne gulėjo keturi akmenys: du - mirusio-

Pav. 2. Dažniausi - trapecijos formos karstai.

jo galvūgalyje, du - kojūgalyje. Išlikusios tamsios juostos byloja apie tai, kad ŠR ir ŠV karsto kampai buvo atremti į šiaurinėje duobės dalyje gulėjusius akmenis; PV karsto "rankena" buvo atremta į PV akmenį, o PR "rankenos" žymė driekėsi palei PR akmenį. Tarp ŠR ir PR akmenų, išorinėje karsto kontūro pusėje, aptikta 14 cm. ilgio, 3 cm. pločio ir 2 cm. aukščio molio juostelė. Šis pavyzdys rodo, jog iš tiesų akmenys kartais paremdavo karstų dugnus, tačiau tai - ypač kalbant apie viduriniajam geležies amžiui skirtas kapavietes - gali būti tik pirminę prasmę praradusių pirmaisiais m.e. amžiais gyvusių papročių atspindžiai.

Apžvelgėme tik dalį Marvelės kapinyno laidojimo papročių. Jų artimumas kitų srities paminklų laidosenai dar kartą patvirtina ne tik tai, kad šis kapinynas priklauso Vidurio Lietuvos plokštinių kapinynų kultūrai, bet ir rodo, kad abiejuose Nemuno krantuose procesai vyko sinchroniškai.

LITERATŪRA

- Alseikaitė-Gimbutienė M. Kapų tipai Lietuvoje proistoriniais laikais // *Gimtasis kraštas*. Šiauliai, 1943. Nr. 31, p.1-32.
- Domáński G. *Cmentarzysko w Luboszycach (II-IV w.)*. Wrocław, 1982.
- Kazakevičius V. *Plinkaigalio kapinynas*. Vilnius, 1993.
- Michelbertas M. *Senasis geležies amžius Lietuvoje*. Vilnius, 1986.
- Wołagiewicz R. *Chronologia ceramiki kultury wielbarskiej w swietle dotychczasowego stanu badań* // *Archeologia Polski*, 32. Klaipėda, 1987, s.169-208.
- Ювайша Е. Мироззрение балтов по данным пространственного ориентирования и внутреннего устройства погребения центральной Литвы I-IV в.в. // *Vakarų baltų archeologija ir istorija*. Klaipėda, 1989, p.92-107.
- Таутавичюс А. Некоторые вопросы археологического исследования I тыс. н. э. в Литве // *Новое в археологии Прибалтики и соседних территориях*. Таллинн, 1985. С. 140-145.

SUMMARY

Burial Patterns at Marvelė Cemetery I.

Audrius ASTRAUSKAS

A distinctive type of cemetery - a flat burial ground - became widespread in Central Lithuania by the middle of the first millennium AD. Excavations at one of the largest of these cemeteries, Marvelė cemetery within the territory of Kaunas, were begun in 1991. Over the course of three years, more than 116,000 m² were excavated, allowing the recovery of 385 inhumation burials, 231 cremation burials and 125 horse burials. The earliest burials date to the end of the 2nd century or the interface of the 2nd-3rd centuries. Data from the 1994 season suggest that a chronologically continuous series of burials exists at Marvelė, up to at least the 13th-14th centuries. Although our excavations are not finished, we are now in a position to analyze a millennium - long burial tradition, and to compare burial patterns at Marvelė with those of other cemeteries in Central Lithuania.

I. A diagnostic trait of the Central Lithuanian burial tradition is the orientation of male and female burials to opposite directions. E.Jovaiša (1989) found that this polarized orientation was most common during the first and second centuries, later the tradition gradually weakened. To further investigate diachronic variability in burial orientation at Marvelė, we divided burials into three groups: early (AD 200-350), middle (AD 350-450) and late (AD 450-600). Our findings are reported below.

In the early period, 85.11% of the males were oriented in a "male" direction, i.e. with the head placed W-NW (260-330 degrees). Among this group, a large number of male burials (65.96% of the early period sample) were oriented within an even more narrow interval of 270-290 degrees. During the same period, 76.92% of the females were buried with their heads oriented to the E-SE (84-134), with 64.10% of the females within a more narrow interval of 90-120 degrees. During the middle period there is little change in burial orientation. 63.63% of the male burials are found in the 260-330 degrees orientation, while 27.27% are in the narrower 270-290 degrees range. Of the female burials, 90% are oriented within the 84-134 degrees range, and 60% in the 90-120 degrees range. By the late period, however, there is less separation in the orientation of male and female burials. About 60% of both male and female burials are oriented within the previously defined "wide" ranges, whereas 22.86% of the men and 43.33% of the females are oriented to their respective "narrow" ranges. If the data are classified further, it is found that 28.57% of the male burials are oriented to the S-SW (160-254 degrees) and 23.33% of the female burials are oriented to the NE (18-68 degrees). This was not characteristic of the earlier periods.

II. Another characteristic trait of the Central Lithuanian burial tradition is the usage of stones in the construction of burials. At Marvelė, stones are found in or near 39.48% of all inhumation burials. This, however, is a relatively low frequency, as M. Michelbertas (1986) has found that stone construction appears in about 45% of all burials in Central Lithuania. The frequency of stone burial construction changed through time. This is evident at Marvelė: stones are found in 50.80% of the early burials, in 3.22% of the middle period burials, and in 14.44% of the late burials. It appears that during the course of the Old Iron Age at Marvelė the

practise of including stones in burial construction gradually weakened, but was renewed at the start of the Middle Iron Age.

It is the opinion of some archaeologists that such stones were used to support or prop up hollowed-out log coffins. At Marvelė, however, only the remains of plank coffins were found. Of the 34 plank coffin burials, most were dated to the 5th-6th centuries, but some belonged to the 3rd-4th centuries. Another element of burial construction at Marvelė - possibly unobserved at other excavated cemeteries in Lithuania - was the use of clay. Clay was found in 39 burials at Marvelė, appearing in two forms. One form was a rectangular clay lining (2-8 cm wide and 2-4 cm high) that surrounded the body. A second form was a clay lump (about 3 x 4-10 x 15 cm) placed by the head or feet of the deceased.

We have discussed here only a few of the burial patterns at Marvelė. Their similarity, however, to those of neighboring cemeteries (Veršvai and Eiguliai) leaves no doubt that Marvelė belongs to the Central Lithuanian flat burial ground culture, and that at this time similar burial customs were being practised on both sides of the Nemunas river.